

Oponentský posudek na disertační práci
Integrace enviromentálních témat do výuky cizích jazyků se
zaměřením na jazyk německý

Autor disertační práce : Ing. Zdeněk Vávra

Vedoucí disertační práce : PhDr. Pavla Nečasová, Ph.D.

Oponentka : PhDr. Hana Žofková, CSc.

Obor doktorského studia : Pedagogika – didaktika německého jazyka

1) Téma disertační práce je dosud neřešené a málo známé. Byly řešeny jednotlivé problémy, ale nikdy nebyla problematika pojata takto komplexně, jak je to v předkládané disertační práci. Navíc je nutné konstatovat, že v současnosti je daná tematika velmi aktuální, prostupuje různými odvětvími lidské činnosti, je velice rozsáhlá. Autor rovněž poukazuje hned v úvodu na přístup k enviromentální problematice v zahraničí, zejména v Německu, USA a u nás. Jde o téma velice široké a multidisciplinární. Dané téma lze chápat různě (s.13-14), autor se rozhodl řešit problematiku v nejširším pojetí, což rozhodně nebylo jednoduché, i když na druhé straně vytvářelo řadu možností, jak daný problém pojmout a řešit.

2) Cílem práce bylo přispět k řešení integrace enviromentálních témat do výuky cizích jazyků se zaměřením na německý jazyk.

V úvodní spíše teoretické části bylo cílem objasnit danou problematiku a možné přístupy ke zkoumanému tématu, popsat současný stav ve výuce CJ na českých školách, zjistit jaký vztah mají žáci k danému tématu, analyzovat dostupné učební materiály, zmapovat názory učitelů, zjistit, jaké formy práce se používají. Ale hlavním cílem bylo zjistit, jakým způsobem lze integrovat enviromentální témata do výuky, zda jsou zařazována, a pokud ano, tak jakým způsobem.

Cíl byl formulován velice široce, doktorand se snažil o postižení řešené problematiky co nejkomplexněji a z různých hledisek a pohledů. Takto formulovanému a stanovenému cíli odpovídá a rozsah práce (265 s.).

V souvislosti s vytčenými cílovými požadavky byly ve třetí části práce (s. 226 – 254) v 10. kapitole formulovány a ověřovány hypotézy, účelem kterých bylo zjistit, jaké texty jsou vhodnější pro uplatňování při výuce, zda texty autentické, či upravené didaktizované materiály. Hypotézy tak, jak byly formulovány a byly ověřovány, se potvrdily, čímž lze konstatovat, že stanovené cíle práce byly splněny.

3. Zvolené metody disertace

Autor v teoretické části (I. a II. kapitola, s. 13 - 85) čerpá převážně z bohatých zahraničních, ale i domácích teoretických knižních pramenů s enviromentální problematikou. Je zajímavé, že velice často teoretické rady a náměty autor konkretizuje na ukázkách, které jsou k dané problematice používány. Z práce je zřejmé, že autor se daným tématem zabývá dlouhodobě, a to nejen teoreticky, ale i prakticky, má řadu publikací (s. 267, 268), hodně zkušeností, což dodává dané předkládané práci na kvalitě, neboť se zde řeší problematika na úrovni teoretické, ale se znalostmi a zkušenostmi z praxe, což je velice cenné. U doktorských prací není běžným jevem, že autor doktorské práce, by sám v oboru dlouhodobě působil, řešil různé

projekty, podílel se na výzkumných šetřeních, učil na různých typech škol, tedy znal problematiku z praktického hlediska.

V souvislosti se zkušenostmi doktoranda bylo pochopitelné, že teoretická část práce je současně vybavena náměty a odkazy na možné řešení dané zkoumané problematiky, což je zajímavý přístup. Někdy však při uvádění příkladů není zřejmé, pro jaký věkový stupeň by byly dané materiály vhodné, vzhledem k tomu, že němčina je většinou vyučována jako druhý CJ (např. zda lze použít na ZŠ, či na SŠ nebo na VŠ, případně označit předpokládaný stupeň obtížnosti podle SEER).

V souvislosti se stanovenými výzkumnými cíli byly stanoveny odpovídající metody zkoumání (s.255 -256).

Několik dotazů k provádění průzkumu:

s. 220 analýza potřeb z hlediska vyučujících – Jak by doktorant zdůvodnil, proč se do projektu JPD3 Ekogramotnost pro udržitelný rozvoj, který probíhal v letech 2006 – 2008 přihlásilo tak málo učitelů z 95 oslovených a z toho pouze 4 ze ZŠ,

s. 223- nevhodnost enviromentálních témat,

s. 225- pokročilost žáků a výběr enviromentálních témat,

s. 226 – možnosti vyučování CJ v přírodě,

- možnosti vyučování v tradičních školách, ekogymnáziích a např. školách walsdorských...

- nemá doktorand v plánu provést průzkum ještě mezi žáky, aby zjistil jejich zájem o danou problematiku?

4. Výsledky disertace, nové poznatky

Závěry práce ukázaly, která enviromentální témata učitelé CJ považují za vhodná k využívání ve výuce, jaké jsou vhodné formy výuky využívané v praxi, které jsou klíčové didaktické zásady pro zpracování učebních materiálů s enviromentální tematikou, kdy je nejčastěji používán NJ ve firmách a institucích, že na základě porovnání indexu pedagogické polarity se jeví efektivnější preferovat práci s autentickými materiály před prací s didaktizovanými materiály. „Byla potvrzena hypotéza, že oproti zjednodušeným materiálům autentické materiály vedou více k zamyšlení a hledání příčin, že žáky více baví a zvyšují motivaci k učení , a že navíc představují reálnou podobu v oblasti životního prostředí.“ (s. 256).

5. Význam pro společenskou praxi, pro další rozvoj vědy

Přínos spatřujeme v hlubším rozpracování tak složitého a dosud u nás neřešeného tématu.

Autor poukázal svým pojetím na skutečnost, že dané téma je velice široké, zahrnuje otázky ekologické, zdravotní a bezpečnostní, ekonomické, technické, společenské. A pokud jde o enviromentální myšlení „ je souhrnem všech úvah o člověku a světě, ve kterém žije, a zahrnuje jak ekologickou kulturu osobnosti, tak prostorovou a časovou globalitu (viz s. 14).

Jde o téma interdisciplinární, které svým rozpracováním ve výuce prolíná různými disciplínami, je tématem průřezovým. Současný mladý člověk (žák, student) je postaven před skutečnost, kdy by měl daným otázkám současného světa porozumět, v daném světě se naučit chovat a žít. Vyvstávají před ním otázky, které by měl nejen pochopit a řešit, ale nebát se o nich hovořit a to nejen v mateřském jazyce, ale i v CJ.

Z práce je zřejmé, jak závažná jsou daná témata, která by měla být zařazována do výuky (do učebnic, učebnicových materiálů).

Jde však i o to nacházet vhodné formy motivace, přístupy, metody pro danou tematiku mezi žáky i mezi učiteli. Předkládaná disertační práce je takovýmto pokusem navrhnout řadu nových zajímavých přístupů, jak přiblížit zdánlivě obtížné a neuchopitelné téma žákům a to všemi smysly. Je pochopitelné, že více možností je zde u starších žáků a u studentů VŠ.

Ukázalo se však, že je rovněž velice důležitý přístup učitele k dané problematice, proto je zde

velký prostor pro budoucí pedagogy, aby se s danou problematikou seznamovali a dané přístupy se nebáli uplatňovat ve vlastní pedagogické praxi.

Splnění podmínek

Předložená disertační práce odpovídá zvolenému tématu.

Po formální stránce nemám výhrady. Práce má vzornou úpravu, gramaticky i stylisticky je na velmi dobré úrovni.

Práci doporučuji k o b h a j o b ě.

V Praze dne 21. 8. 2013

PhDr. Hana Žofková, CSc.